

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ
ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
ХЕРСОНСЬКИЙ ІНСТИТУТ

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни Інформаційне право

на тему: «Інформаційне законодавство як регулятор публічних відносин»

Студентки групи ІН19-9-24-БПр(4,0д)
Поночовни Яни Сергіївни
Керівник:

Оцінка:

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ ECTS _____

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	5
1.1. Поняття та сутність інформаційного законодавства	5
1.2. Джерела інформаційного права та їх класифікація	8
1.3. Принципи правового регулювання інформаційних відносин	12
РОЗДІЛ 2 ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО В СИСТЕМІ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ВІДНОСИН	17
2.1. Публічні відносини як об'єкт правового регулювання інформаційного права	17
2.2. Роль держави у формуванні та реалізації інформаційної політики	20
2.3. Правові механізми забезпечення доступу до публічної інформації	24
РОЗДІЛ 3 АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	28
3.1. Проблеми реалізації норм інформаційного законодавства в Україні	28
3.2. Вплив цифровізації на розвиток інформаційного права	32
3.3. Перспективи гармонізації інформаційного законодавства України з європейськими стандартами	35
ВИСНОВКИ	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	41

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена стрімким розвитком інформаційного суспільства та посиленням ролі інформації як стратегічного ресурсу у функціонуванні держави, суспільства та окремих інституцій. У сучасних умовах публічні відносини значною мірою базуються на обміні, обробці та використанні інформації, що вимагає чіткого правового регулювання для забезпечення балансу між відкритістю даних, захистом прав громадян та інформаційною безпекою держави. Інформаційне законодавство виступає ключовим інструментом регулювання цих процесів, визначаючи правові межі доступу до інформації, її використання та поширення в умовах цифрової трансформації суспільства.

Додаткового значення набуває посилення інтеграційних процесів України до європейського правового простору, що вимагає гармонізації національного інформаційного законодавства з міжнародними стандартами. Розвиток цифрових технологій, розширення електронного документообігу та впровадження електронного урядування формують нові підходи до організації інформаційних потоків у державному секторі. Водночас зростає необхідність у вдосконаленні механізмів правового захисту інформації та підвищенні ефективності державного контролю у сфері інформаційних відносин.

Особливої актуальності набуває питання правового регулювання публічних інформаційних відносин у зв'язку з розвитком електронного урядування, цифрових сервісів та відкритих державних даних. Держава дедалі більше переходить до моделі прозорого управління, де доступ громадян до публічної інформації є важливою складовою демократичного розвитку. Водночас зростає кількість викликів, пов'язаних із кібербезпекою, захистом персональних даних, інформаційними війнами та маніпуляціями у цифровому просторі.

Мета дослідження полягає в комплексному аналізі інформаційного законодавства як інструменту регулювання публічних відносин, визначенні його

ролі у сучасній правовій системі та обґрунтуванні напрямів удосконалення правового регулювання інформаційної сфери в Україні.

Для досягнення мети були сформовані такі **завдання**:

- дослідити поняття та сутність інформаційного законодавства
- проаналізувати джерела інформаційного права та їх класифікацію
- визначити принципи правового регулювання інформаційних відносин
- розглянути публічні відносини як об'єкт регулювання інформаційного права
- проаналізувати роль держави у формуванні інформаційної політики
- дослідити правові механізми забезпечення доступу до публічної інформації
- виявити проблеми реалізації норм інформаційного законодавства в Україні
- проаналізувати вплив цифровізації на розвиток інформаційного права
- визначити перспективи гармонізації інформаційного законодавства України з європейськими стандартами

Об'єктом дослідження є інформаційні суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації права на інформацію, її обігу та використання в публічній сфері.

Предметом дослідження є інформаційне законодавство як система правових норм, що регулюють публічні інформаційні відносини, а також механізми його реалізації в умовах сучасного інформаційного суспільства.

Методи дослідження включають аналіз наукової літератури та нормативно-правових актів, системний підхід до вивчення правових явищ, порівняльно-правовий метод для аналізу зарубіжного досвіду, методи узагальнення та класифікації, а також логічний аналіз для дослідження закономірностей розвитку інформаційного законодавства.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

1.1. Поняття та сутність інформаційного законодавства

Інформаційне законодавство формує нормативну основу врегулювання суспільних відносин, що виникають у процесі створення, збирання, зберігання, використання та поширення інформації. Розвиток інформаційного суспільства зумовив розширення сфери правового регулювання, оскільки інформація перетворилася на ресурс суспільного значення, що впливає на функціонування державних інституцій, економічні процеси та взаємодію між суб'єктами публічних відносин. У межах правової системи інформаційне законодавство виступає комплексом нормативно-правових актів, спрямованих на врегулювання відносин, пов'язаних із реалізацією інформаційних прав і свобод, забезпеченням доступу до публічної інформації, захистом інформаційних ресурсів і регулюванням інформаційних потоків.

Інформаційне законодавство характеризується міжгалузевим характером, оскільки охоплює норми адміністративного, цивільного, конституційного та кримінального права. Взаємодія цих галузей права формує комплексний механізм регулювання інформаційних відносин, що виникають у публічній сфері [1, с.101-102]. Конституційні положення закріплюють право на інформацію, свободу її отримання і поширення, що створює основу для подальшого нормативного регулювання. Адміністративно-правові норми визначають порядок діяльності органів державної влади у сфері інформаційного забезпечення, а цивільно-правові регулюють майнові та немайнові відносини, пов'язані з інформаційними ресурсами.

Розуміння сутності інформаційного законодавства передбачає врахування його регулятивної функції у сфері публічних відносин. Публічні відносини у даному контексті охоплюють взаємодію між державою, органами місцевого

самоврядування та громадянами, що виникає у процесі реалізації інформаційних прав, виконання обов'язків щодо надання інформації та забезпечення прозорості діяльності державних інституцій. Інформаційне законодавство встановлює правові межі такої взаємодії, визначає механізми доступу до інформації, а також процедури її захисту.

Система нормативно-правових актів у сфері інформаційного законодавства включає Конституцію України, закони України, підзаконні нормативні акти, міжнародні договори, ратифіковані державою. Закони, що регулюють інформаційні відносини, визначають базові принципи функціонування інформаційної сфери, порядок реалізації права на інформацію, особливості доступу до публічної інформації, захист персональних даних, регулювання електронних комунікацій [2, с.142-143]. Міжнародні стандарти впливають на формування національного законодавства через імплементацію європейських підходів до інформаційної безпеки та відкритості державного управління.

Інформаційне законодавство виконує регулятивну функцію у сфері публічного управління через встановлення обов'язку органів державної влади щодо відкритості та підзвітності. Діяльність органів виконавчої влади передбачає оприлюднення інформації про прийняті рішення, використання бюджетних коштів, реалізацію державних програм. Запровадження електронного урядування сприяє підвищенню рівня доступності інформації для громадян та оптимізації адміністративних процесів.

Розвиток інформаційного законодавства пов'язаний із необхідністю правового регулювання цифрового середовища. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у державному управлінні створює нові види правовідносин, що потребують нормативного закріплення. Електронний документообіг, цифровий підпис, електронні реєстри формують правову основу для функціонування сучасної системи публічного управління [3, с.156-157]. У цьому контексті інформаційне законодавство виконує функцію адаптації правової системи до умов цифрової трансформації.

Захист інформації у публічних відносинах регулюється нормами, що визначають порядок обробки персональних даних, вимоги до інформаційної безпеки, відповідальність за несанкціоноване поширення даних. Встановлення правових механізмів захисту інформації спрямоване на забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності інформаційних ресурсів. У межах публічних відносин особливого значення набуває регулювання доступу до персональних даних громадян, що перебувають у розпорядженні державних органів.

Інформаційне законодавство впливає на формування правової культури у сфері публічного управління. Розуміння прав і обов'язків учасників інформаційних відносин сприяє підвищенню рівня правосвідомості громадян і державних службовців. Прозорість діяльності органів влади, відкритість інформаційних ресурсів і доступність державних послуг формують нові стандарти взаємодії між суспільством і державою.

Еволюція інформаційного законодавства відображає загальні тенденції розвитку правової системи в умовах інформаційного суспільства. Перехід до цифрових форм комунікації, зростання ролі електронних даних і розширення інформаційного простору зумовлюють необхідність постійного вдосконалення нормативної бази [4, с.62-63]. Гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами сприяє інтеграції у глобальний інформаційний простір і підвищенню ефективності правового регулювання.

Інформаційне законодавство виступає інструментом забезпечення стабільності публічних відносин у сфері інформації. Його норми визначають правові рамки функціонування інформаційного середовища, встановлюють правила поведінки учасників інформаційних процесів, регулюють порядок реалізації інформаційних прав. У результаті формується цілісна система правового регулювання, що охоплює всі етапи обігу інформації у суспільстві.

Таким чином, розуміння сутності інформаційного законодавства передбачає врахування його ролі у забезпеченні демократичних принципів управління. Доступ до інформації, відкритість діяльності органів влади, участь

громадян у прийнятті рішень становлять основу демократичного суспільства. Нормативне закріплення цих принципів у законодавстві сприяє зміцненню інституційної спроможності держави та розвитку громадянського суспільства.

1.2. Джерела інформаційного права та їх класифікація

Джерела інформаційного права формують нормативну основу регулювання суспільних відносин, що виникають у процесі обігу інформації в державі та поза її межами. Система джерел визначає юридичну силу норм, порядок їх застосування, ієрархію нормативних актів, сферу дії правових приписів у межах інформаційних процесів. Інформаційне право охоплює широкий спектр правовідносин, пов'язаних із доступом до інформації, її поширенням, захистом, зберіганням, обробкою, що зумовлює багаторівневу структуру джерельної бази. Формування такої системи відбувається під впливом розвитку цифрових технологій, що змінюють характер інформаційної взаємодії між суб'єктами.

Конституція України [5] виступає базовим джерелом інформаційного права, оскільки закріплює фундаментальні положення щодо свободи слова, права на інформацію, гарантій доступу до публічної інформації, заборони незаконного втручання у приватне життя. Конституційні норми формують загальні засади функціонування інформаційної сфери, визначають межі реалізації інформаційних прав, встановлюють обов'язки держави щодо забезпечення відкритості діяльності органів влади. Норми Основного Закону мають пряму дію, що забезпечує їх застосування у правозастосовній практиці без додаткового нормативного уточнення.

Закони України становлять центральну частину системи джерел інформаційного права. Законодавчі акти регулюють конкретні аспекти інформаційних відносин, визначають порядок доступу до публічної інформації, захист персональних даних, функціонування засобів масової інформації,

електронні комунікації, діяльність у сфері кібербезпеки. Закон України «Про інформацію» [6] закріплює загальні принципи інформаційних відносин, визначає понятійний апарат, встановлює права та обов'язки суб'єктів інформаційної діяльності. Законодавче регулювання охоплює також сферу електронного документообігу, що забезпечує функціонування цифрових сервісів держави. Розширення законодавчої бази відбувається у відповідь на появу нових форм інформаційної взаємодії.

Підзаконні нормативно-правові акти забезпечують деталізацію законодавчих положень у сфері інформаційного права. Укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, накази міністерств і відомств регулюють організаційні та процедурні аспекти інформаційних відносин. Регламентація електронного урядування, функціонування державних інформаційних систем, порядок ведення реєстрів, вимоги до інформаційної безпеки здійснюється через підзаконні акти, що конкретизують положення законів. Адміністративні процедури у сфері інформаційного обміну формуються на основі цих нормативних документів.

Міжнародні договори, ратифіковані Україною, входять до системи джерел інформаційного права та мають пріоритет перед національними нормативними актами у разі колізій. Універсальні та регіональні міжнародні стандарти визначають підходи до забезпечення свободи інформації, захисту персональних даних, регулювання цифрового середовища. Конвенція Ради Європи про доступ до офіційних документів [7], Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних [8] формують правові орієнтири для національного законодавства. Гармонізація національних норм із міжнародними стандартами впливає на якість правового регулювання інформаційних процесів.

Рішення Конституційного Суду України виступають джерелом тлумачення норм інформаційного права, оскільки визначають конституційно-правовий зміст положень щодо інформаційних прав і свобод. Судова практика Європейського суду з прав людини впливає на розвиток національної правової

системи через формування стандартів захисту права на інформацію, свободи вираження поглядів, права на приватність. Рішення цих судових інституцій враховуються у правозастосовній діяльності державних органів. Юридичні позиції судів сприяють уніфікації підходів до вирішення інформаційних спорів. Розвиток судової практики формує додаткові орієнтири для законодавчого регулювання.

Правові звичаї у сфері інформаційних відносин мають обмежене застосування, однак можуть використовуватися у випадках відсутності прямого нормативного регулювання. Практика інформаційного обміну між державними органами, стандарти відкритості даних, сформовані у діяльності міжнародних організацій, набувають характеру усталених правил поведінки у цифровому середовищі. Розвиток електронної взаємодії між суб'єктами формує нові моделі правової поведінки, що поступово отримують нормативне закріплення. У деяких випадках звичаєві практики стають основою для формування законодавчих норм.

Класифікація джерел інформаційного права здійснюється за різними критеріями, що відображають особливості їх юридичної природи, сфери дії, змісту та способу прийняття. За юридичною силою джерела поділяються на конституційні акти, закони, підзаконні нормативні акти, міжнародні договори, рішення судових органів [9, с.161-162]. Конституційні норми мають найвищу юридичну силу, визначають загальні засади регулювання інформаційних відносин. Законодавчі акти конкретизують конституційні положення, встановлюють детальний порядок реалізації інформаційних прав.

За сферою правового регулювання джерела інформаційного права поділяються на загальні та спеціальні. Загальні джерела охоплюють норми, що регулюють інформаційні відносини у широкому контексті, включаючи конституційні положення, базові закони. Спеціальні джерела містять норми, спрямовані на регулювання окремих сфер інформаційної діяльності, зокрема захист персональних даних, діяльність засобів масової інформації, кібербезпеку, електронні комунікації. Спеціалізація правового регулювання пов'язана зі

зростанням складності інформаційних процесів. Розмежування загальних і спеціальних норм сприяє системності правового регулювання.

За територіальною дією джерела поділяються на національні та міжнародні. Національні джерела формуються у межах правової системи держави та регулюють інформаційні відносини всередині країни. Міжнародні джерела встановлюють стандарти регулювання інформаційної сфери на глобальному або регіональному рівні, впливають на формування національного законодавства через імплементацію міжнародних норм. Співвідношення національного та міжнародного права визначає рівень інтеграції держави у світовий інформаційний простір. Узгодження правових систем сприяє уніфікації підходів до регулювання цифрових процесів.

За способом прийняття джерела інформаційного права поділяються на нормативні акти, судові рішення, міжнародні угоди. Нормативні акти приймаються органами державної влади у межах їх компетенції. Судові рішення формують практику застосування норм права, уточнюють їх зміст. Міжнародні угоди укладаються між державами або міжнародними організаціями, встановлюють правила співпраці у сфері інформаційних відносин. Процедури прийняття нормативних актів визначають їх юридичну силу. Інституційні механізми забезпечують легітимність правового регулювання.

За змістом джерела інформаційного права поділяються на матеріальні та процесуальні. Матеріальні джерела визначають права та обов'язки суб'єктів інформаційних відносин, встановлюють правовий статус учасників інформаційного обігу. Процесуальні джерела регламентують порядок реалізації інформаційних прав, процедури доступу до інформації, механізми захисту порушених прав [10, с.72-73]. Взаємодія матеріальних і процесуальних норм забезпечує повноту правового регулювання. Процедурні механізми сприяють реалізації матеріальних прав у практичній діяльності.

Система джерел інформаційного права характеризується взаємозв'язком і взаємодією нормативних актів різного рівня. Конституційні норми визначають загальні принципи, законодавчі акти конкретизують їх, підзаконні акти

забезпечують практичну реалізацію. Міжнародні стандарти інтегруються у національну правову систему, впливаючи на розвиток законодавства у сфері інформаційних відносин. Узгодженість правових норм забезпечує стабільність регулювання інформаційної сфери. Системний характер джерельної бази сприяє ефективності правозастосування.

Розвиток інформаційного суспільства зумовлює розширення джерельної бази інформаційного права. Поява нових форм інформаційної взаємодії, цифровізація державного управління, розвиток електронних сервісів формують потребу у створенні нових нормативних актів. Еволюція джерел інформаційного права відображає трансформаційні процеси у суспільстві та правовій системі. Законодавче реагування на технологічні зміни підтримує актуальність правового регулювання [11, с.197-198]. Динаміка розвитку інформаційного права пов'язана з інноваційними процесами.

Отже, інформаційне право як галузь права спирається на комплексну систему джерел, що забезпечують регулювання інформаційних відносин на різних рівнях. Структурованість джерельної бази сприяє узгодженості правових норм, забезпечує стабільність правового регулювання, створює передумови для ефективного функціонування інформаційної сфери у публічних відносинах. Подальший розвиток нормативної системи залежить від інтеграції міжнародних стандартів та адаптації до цифрових змін. Удосконалення джерельної бази відбувається через оновлення законодавства і практики його застосування.

1.3. Принципи правового регулювання інформаційних відносин

Принципи правового регулювання інформаційних відносин формують основу функціонування інформаційного права як системи норм, що визначають порядок обігу інформації у суспільстві, взаємодію між державою, органами публічної влади та приватними суб'єктами. Становлення інформаційного суспільства супроводжується розширенням інформаційних потоків,

цифровізацією державного управління, збільшенням ролі електронних комунікацій, що зумовлює необхідність чіткого нормативного закріплення засад регулювання інформаційних процесів. Принципи інформаційного права виступають орієнтирами для формування законодавства, забезпечують узгодженість правових норм, визначають межі допустимої поведінки учасників інформаційних відносин.

Конституційні засади інформаційного права закріплюють фундаментальні положення щодо свободи вираження поглядів, права на інформацію, гарантій доступу до публічної інформації, захисту приватного життя. Конституція України встановлює обов'язок держави забезпечувати відкритість діяльності органів влади, сприяти реалізації інформаційних прав громадян, формувати умови для вільного обігу інформації [12, с.79-81]. Реалізація цих положень здійснюється через систему законодавчих і підзаконних актів, що деталізують конституційні норми та визначають механізми їх практичного застосування.

Принцип законності у сфері інформаційних відносин передбачає здійснення всіх дій суб'єктів інформаційної діяльності виключно на основі нормативно-правових актів. Діяльність органів державної влади у сфері інформації здійснюється у межах компетенції, визначеної законодавством, із дотриманням встановлених процедур доступу до інформації та її поширення. Порушення вимог законодавства у сфері інформаційних відносин тягне юридичну відповідальність, що забезпечує дотримання правового порядку в інформаційній сфері.

Принцип відкритості інформації визначає обов'язок органів державної влади забезпечувати доступ громадян до інформації про свою діяльність, за винятком випадків, передбачених законом. Реалізація цього принципу пов'язана з функціонуванням системи електронного урядування, оприлюдненням нормативних актів, звітністю щодо використання бюджетних коштів, доступом до державних реєстрів [13, с.91-92]. Відкритість інформації сприяє підвищенню рівня прозорості управлінських процесів, формуванню довіри до інституцій публічної влади.

Принцип свободи інформації охоплює право кожного на отримання, використання та поширення інформації у межах, визначених законом. Обмеження цього права допускаються виключно у випадках, передбачених законодавством, з метою захисту національної безпеки, прав інших осіб, конфіденційної інформації. Реалізація свободи інформації забезпечує розвиток демократичних процесів, сприяє формуванню інформаційного суспільства, розширює можливості участі громадян у суспільному житті.

Принцип доступності інформації визначає рівні умови отримання інформаційних ресурсів для всіх суб'єктів інформаційних відносин. Органи державної влади зобов'язані забезпечувати створення умов для безперешкодного доступу до публічної інформації, використовуючи сучасні інформаційні технології. Особливе значення має розвиток електронних платформ, що забезпечують оперативне отримання інформації, зменшення адміністративних бар'єрів, підвищення ефективності інформаційного обміну.

Принцип достовірності інформації передбачає обов'язок суб'єктів інформаційних відносин забезпечувати точність, повноту та об'єктивність інформаційних даних. Органи державної влади несуть відповідальність за надання неправдивої або неповної інформації, що впливає на прийняття управлінських рішень. У сфері масових комунікацій встановлюються вимоги до перевірки інформації перед її поширенням, що сприяє підвищенню якості інформаційного середовища [14, с.29-30].

Принцип захисту інформації охоплює правові, організаційні та технічні заходи, спрямовані на забезпечення безпеки інформаційних ресурсів. Захист інформації передбачає запобігання несанкціонованому доступу, знищенню, модифікації або поширенню даних. Особливе значення має захист персональних даних, що регулюється спеціальним законодавством і міжнародними стандартами. Дотримання вимог інформаційної безпеки забезпечує стабільність функціонування державних інформаційних систем.

Принцип відповідальності у сфері інформаційних відносин визначає юридичні наслідки порушення інформаційного законодавства. Встановлюються

види відповідальності за незаконне поширення інформації, порушення правил доступу до інформації, неправомірне використання інформаційних ресурсів. Адміністративна, цивільна та кримінальна відповідальність застосовується залежно від характеру правопорушення, що забезпечує ефективність правового регулювання.

Принцип балансу інтересів у сфері інформаційних відносин передбачає узгодження прав і свобод особи, інтересів суспільства та держави. Обмеження доступу до інформації встановлюється з урахуванням необхідності захисту національної безпеки, громадського порядку, прав інших осіб. Реалізація цього принципу забезпечує гармонізацію приватних і публічних інтересів у процесі інформаційного обміну.

Принцип технологічної нейтральності означає рівне ставлення правового регулювання до різних інформаційних технологій. Норми інформаційного права застосовуються незалежно від способу передачі або обробки інформації, що забезпечує гнучкість правової системи в умовах цифрової трансформації. Розвиток нових технологій не змінює базових принципів правового регулювання інформаційних відносин, однак впливає на форми їх реалізації.

Принцип системності правового регулювання передбачає узгодженість норм інформаційного права між собою та з іншими галузями права. Інформаційні відносини регулюються комплексом нормативних актів, що охоплюють конституційне, адміністративне, цивільне, кримінальне право [15, с.47-48]. Взаємодія цих норм формує цілісну систему правового регулювання інформаційної сфери, забезпечує єдність правозастосовної практики.

Принцип пріоритету прав і свобод людини і громадянина визначає спрямованість інформаційного законодавства на забезпечення реалізації конституційних прав у сфері інформації. Діяльність органів державної влади повинна здійснюватися з урахуванням необхідності гарантування інформаційних прав особи. Обмеження таких прав допускається лише у випадках, прямо передбачених законом.

Принцип гласності діяльності органів публічної влади передбачає відкритість інформації про управлінські рішення, використання ресурсів, результати діяльності державних інституцій. Реалізація цього принципу здійснюється через оприлюднення нормативних актів, проведення публічних консультацій, доступ до інформаційних систем держави. Підвищення рівня гласності сприяє зміцненню довіри до інститутів державної влади.

Принцип інтеграції у міжнародний інформаційний простір передбачає узгодження національного законодавства з міжнародними стандартами у сфері інформаційних відносин. Участь у міжнародних договорах, імплементація європейських норм, гармонізація правових підходів сприяють розвитку національної інформаційної системи. Міжнародна співпраця у сфері інформації охоплює питання кібербезпеки, захисту даних, електронного урядування.

Принцип розвитку інформаційного суспільства відображає спрямованість правового регулювання на забезпечення умов для впровадження цифрових технологій у всі сфери суспільного життя. Нормативно-правові акти у сфері інформаційного права враховують необхідність підтримки інноваційних процесів, розвитку електронних сервісів, удосконалення інформаційної інфраструктури [16, с.171-172]. Формування цифрового середовища супроводжується оновленням правових механізмів регулювання інформаційних відносин.

Таким чином, система принципів інформаційного права утворює цілісну структуру, що визначає напрям розвитку законодавства, практику його застосування, взаємодію суб'єктів інформаційних відносин. Узгодженість принципів забезпечує стабільність правового регулювання, сприяє ефективному функціонуванню інформаційної сфери, формує умови для розвитку демократичних інститутів у суспільстві.

РОЗДІЛ 2

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАКОНОДАВСТВО В СИСТЕМІ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ВІДНОСИН

2.1. Публічні відносини як об'єкт правового регулювання інформаційного права

Публічні відносини як об'єкт правового регулювання інформаційного права охоплюють систему суспільних зв'язків, що виникають у процесі обігу інформації між суб'єктами публічної влади, громадянами, юридичними особами та іншими учасниками інформаційної сфери. Формування інформаційного суспільства супроводжується зростанням ролі інформаційних процесів у державному управлінні, економіці, соціальній сфері, що зумовлює розширення меж правового регулювання. Публічні відносини у цій площині набувають специфічного характеру через участь держави як носія владних повноважень, що визначає особливості їх нормативного регулювання [17, с.255-256].

У структурі публічних відносин інформаційного права центральне місце посідають відносини, пов'язані з реалізацією права на доступ до інформації. Взаємодія між громадянами та органами державної влади у сфері отримання інформаційних ресурсів регулюється спеціальними нормативно-правовими актами, що визначають порядок подання запитів, строки їх розгляду, підстави для обмеження доступу до інформації. Функціонування системи відкритих даних забезпечує можливість використання інформації для наукових, аналітичних, управлінських потреб, що впливає на якість прийняття рішень у публічній сфері.

Інформаційні відносини у сфері публічного управління формуються у процесі діяльності органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, державних установ. Обіг інформації між різними рівнями управління супроводжується встановленням процедур обміну даними, регламентацією доступу до інформаційних систем, визначенням відповідальності за порушення правил інформаційної взаємодії. Використання електронних сервісів у діяльності

органів влади сприяє автоматизації процесів обробки інформації, підвищенню ефективності адміністративних процедур.

Регулювання публічних інформаційних відносин передбачає встановлення правових режимів доступу до інформації. Відкрита інформація перебуває у вільному доступі, що забезпечує прозорість діяльності органів влади. Обмежений доступ встановлюється для інформації, що містить державну таємницю, персональні дані, службову інформацію. Визначення правового режиму інформації здійснюється відповідно до законодавства, що регулює інформаційні відносини у публічній сфері.

Публічні інформаційні відносини охоплюють сферу електронного урядування, яке забезпечує цифрову взаємодію між державою та громадянами. Використання електронних платформ у наданні адміністративних послуг змінює характер комунікації між суб'єктами публічного управління. Обробка електронних документів, ведення реєстрів, надання адміністративних послуг у цифровій формі формують нову модель інформаційної взаємодії [18, с.9-11].

Регулювання інформаційних відносин у публічній сфері охоплює питання захисту персональних даних. Обробка персональних даних здійснюється з дотриманням встановлених законодавством вимог щодо їх збирання, зберігання, використання, поширення. Органи державної влади та інші суб'єкти інформаційних відносин зобов'язані забезпечувати конфіденційність персональної інформації, запобігати її незаконному використанню.

Публічні інформаційні відносини включають взаємодію у сфері кібербезпеки, що пов'язана із захистом інформаційних систем від несанкціонованого втручання. Державні органи здійснюють заходи щодо забезпечення безпеки інформаційних ресурсів, запобігання кіберзагрозам, реагування на інформаційні інциденти. Регулювання цієї сфери охоплює встановлення технічних і організаційних вимог до захисту інформаційних систем.

Взаємодія суб'єктів публічних інформаційних відносин здійснюється на основі принципів відкритості, доступності, достовірності інформації. Реалізація

цих принципів забезпечує функціонування інформаційного простору, у якому формується обмін даними між державою та суспільством. Поширення інформації у публічній сфері регулюється правовими нормами, що визначають порядок її надання та використання.

Інформаційні відносини у публічній сфері мають міжгалузевий характер, оскільки регулюються нормами різних галузей права. Конституційні положення визначають загальні засади інформаційних прав і свобод, адміністративне право регламентує діяльність органів державної влади, цивільне право регулює майнові аспекти інформаційних відносин. Взаємодія цих галузей забезпечує комплексний характер правового регулювання.

Публічні інформаційні відносини охоплюють сферу міжнародної співпраці у галузі інформації. Участь держави у міжнародних організаціях передбачає обмін інформацією, гармонізацію законодавства, впровадження міжнародних стандартів у сфері інформаційного права. Міжнародні договори визначають правила взаємодії між державами у сфері інформаційної безпеки та цифрових технологій.

Функціонування публічних інформаційних відносин пов'язане з розвитком цифрових технологій, що змінюють форми комунікації між суб'єктами. Використання електронних засобів передачі інформації впливає на швидкість обробки даних, доступність інформаційних ресурсів, ефективність управлінських процесів [19, с.99-100]. Цифровізація публічного сектору сприяє трансформації традиційних моделей інформаційної взаємодії.

Правове регулювання публічних інформаційних відносин передбачає встановлення відповідальності за порушення інформаційного законодавства. Незаконне поширення інформації, порушення порядку доступу до інформації, неправомірне використання інформаційних ресурсів тягне застосування юридичних санкцій. Система відповідальності охоплює адміністративні, цивільні та кримінальні заходи впливу.

Публічні інформаційні відносини формують основу функціонування інформаційного суспільства, оскільки забезпечують обмін інформацією між

державою та громадянами. Розвиток інформаційних технологій впливає на структуру цих відносин, розширює можливості їх реалізації, змінює механізми правового регулювання. Еволюція інформаційного права пов'язана з адаптацією правових норм до умов цифрового середовища.

Отже, система публічних інформаційних відносин характеризується динамічністю, що зумовлено постійним розвитком інформаційних технологій і змінюваністю суспільних потреб. Формування правових механізмів регулювання інформаційної сфери відбувається з урахуванням необхідності забезпечення балансу між інтересами держави, суспільства та окремих осіб. Удосконалення правового регулювання інформаційних відносин спрямоване на підвищення ефективності функціонування публічного управління та розвиток інформаційного суспільства.

2.2. Роль держави у формуванні та реалізації інформаційної політики

Роль держави у формуванні та реалізації інформаційної політики визначається необхідністю організації та впорядкування інформаційних процесів у суспільстві, що функціонує в умовах цифровізації, розширення комунікаційних каналів та зростання обсягів інформаційних потоків. Державне управління у сфері інформації охоплює розробку нормативно-правових засад, координацію діяльності органів публічної влади, забезпечення інформаційної безпеки, регулювання доступу до інформації, формування умов для розвитку інформаційного суспільства [20, с.142-143]. Інформаційна політика виступає складовою частиною загальної державної політики, оскільки впливає на всі сфери суспільного життя, включаючи економіку, освіту, культуру, правову систему.

Формування інформаційної політики держави здійснюється через систему стратегічних документів, законодавчих актів, підзаконного регулювання, які визначають напрями розвитку інформаційної сфери. Законодавче забезпечення

охоплює регулювання інформаційних відносин, порядок доступу до публічної інформації, захист персональних даних, функціонування засобів масової інформації, розвиток електронного урядування. Державні органи здійснюють координацію цих процесів через профільні міністерства, спеціалізовані агентства, регуляторні органи, що забезпечують реалізацію інформаційної політики у межах визначених повноважень.

Реалізація інформаційної політики передбачає формування нормативного середовища, яке визначає правила обігу інформації між державою, громадянами та юридичними особами. Діяльність органів виконавчої влади спрямована на забезпечення відкритості інформації про свою діяльність, створення умов для доступу до державних інформаційних ресурсів, впровадження електронних сервісів. Запровадження цифрових технологій у публічне управління змінює механізми взаємодії між державою та суспільством, що впливає на ефективність управлінських процесів.

Державна інформаційна політика охоплює сферу регулювання засобів масової інформації, що забезпечують поширення суспільно значущої інформації. Нормативне регулювання діяльності медіа визначає правила доступу до інформації, відповідальність за її поширення, гарантії свободи слова. Взаємодія між державними органами та медіа здійснюється через механізми акредитації, офіційного інформування, проведення пресконференцій, що формує інформаційне середовище суспільства [21, с.22-23].

Значну частину державної інформаційної політики становить регулювання інформаційної безпеки. Формування системи захисту інформаційних ресурсів передбачає впровадження технічних, організаційних та правових заходів, спрямованих на запобігання несанкціонованому доступу до інформації, захист державних інформаційних систем, протидію кіберзагрозам. Діяльність у цій сфері координується спеціалізованими органами, що забезпечують функціонування національної системи кібербезпеки.

Інформаційна політика держави передбачає регулювання доступу до публічної інформації, що перебуває у розпорядженні органів державної влади.

Встановлення правових механізмів доступу до інформації забезпечує реалізацію принципів відкритості та прозорості управлінської діяльності. Функціонування електронних систем запитів на інформацію сприяє спрощенню процедур отримання даних, скороченню строків їх надання, підвищенню рівня доступності інформаційних ресурсів.

Державне регулювання інформаційної політики охоплює сферу електронного урядування, що забезпечує цифрову взаємодію між органами влади та громадянами. Використання електронних сервісів у наданні адміністративних послуг змінює характер управлінських процесів, скорочує час обробки інформації, підвищує ефективність комунікації. Функціонування електронних реєстрів, баз даних, інформаційних систем створює умови для автоматизації адміністративних процедур.

Роль держави у формуванні інформаційної політики охоплює регулювання цифрової інфраструктури, що забезпечує функціонування інформаційного суспільства. Розвиток телекомунікаційних мереж, впровадження високошвидкісного інтернету, створення умов для доступу до цифрових сервісів становлять напрям державної політики у сфері інформації. Інфраструктурні проєкти реалізуються через державні програми, що спрямовані на цифрову трансформацію суспільства [22, с.249-251].

Державна інформаційна політика включає регулювання захисту персональних даних, що обробляються державними органами та приватними структурами. Встановлення правил обробки персональної інформації забезпечує конфіденційність даних, запобігання їх незаконному використанню, дотримання прав суб'єктів персональних даних. Контроль за дотриманням вимог законодавства здійснюється уповноваженими органами, що забезпечують захист інформаційних прав громадян.

Функціонування інформаційної політики держави пов'язане з розвитком цифрової економіки, що базується на використанні інформаційних технологій у господарській діяльності. Регулювання цифрових ринків, електронної комерції, онлайн-платформ здійснюється через систему нормативних актів, що

визначають правила функціонування інформаційного середовища. Державне втручання у цю сферу спрямоване на забезпечення конкурентного середовища, захист прав споживачів, регулювання інформаційних потоків.

Інформаційна політика охоплює сферу освіти та науки, що передбачає розвиток цифрових освітніх ресурсів, впровадження інформаційних технологій у навчальний процес, підтримку наукових досліджень у сфері інформаційних технологій. Державні програми спрямовані на підвищення рівня цифрової грамотності населення, розвиток інноваційних освітніх платформ, інтеграцію інформаційних технологій у систему освіти.

Роль держави у сфері інформаційної політики передбачає забезпечення рівного доступу до інформаційних ресурсів для всіх категорій населення. Формування інклюзивного інформаційного середовища включає створення умов для доступу до цифрових сервісів осіб з обмеженими можливостями, розвиток інфраструктури у віддалених регіонах, подолання цифрової нерівності. Державні програми у цій сфері спрямовані на забезпечення рівних можливостей у доступі до інформації [23].

Реалізація інформаційної політики передбачає взаємодію держави з приватним сектором, що бере участь у розвитку інформаційної інфраструктури, наданні цифрових послуг, створенні інформаційних продуктів. Партнерство між державними та приватними структурами сприяє розвитку інноваційних технологій, впровадженню сучасних рішень у сфері інформаційного обміну.

Інформаційна політика держави формується під впливом глобалізаційних процесів, що змінюють характер міжнародної взаємодії у сфері інформації. Обмін інформаційними ресурсами між державами, участь у міжнародних проєктах, співпраця у сфері кібербезпеки визначають напрями розвитку національної інформаційної політики. Узгодження міжнародних і національних стандартів сприяє стабільності інформаційного середовища.

Таким чином, державне управління інформаційною політикою передбачає постійне оновлення нормативно-правової бази відповідно до змін у технологічному середовищі. Впровадження нових технологій у сферу

інформаційного обігу потребує адаптації законодавства, розробки нових механізмів регулювання, удосконалення адміністративних процедур. Еволюція інформаційної політики відображає розвиток цифрового суспільства та трансформацію державного управління.

2.3. Правові механізми забезпечення доступу до публічної інформації

Правові механізми забезпечення доступу до публічної інформації формують систему нормативних, організаційних та процедурних засобів, спрямованих на реалізацію права громадян на отримання інформації, що перебуває у володінні суб'єктів владних повноважень. Розвиток демократичних інститутів і цифровізація державного управління зумовили формування комплексного правового регулювання інформаційної відкритості, яке охоплює порядок доступу до документів, строки їх надання, підстави для обмеження інформації, відповідальність за порушення встановлених вимог. Функціонування таких механізмів базується на поєднанні конституційних гарантій, законодавчих норм і підзаконного регулювання, що утворюють цілісну систему забезпечення інформаційних прав.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» [24] визначає правові механізми реалізації права на інформацію, встановлює порядок подання інформаційних запитів, строки їх розгляду, підстави для відмови у наданні інформації. Нормативне регулювання охоплює обов'язки розпорядників інформації щодо оприлюднення даних у відкритому доступі, ведення офіційних вебсайтів, забезпечення функціонування інформаційних систем. Визначення категорій публічної інформації передбачає поділ на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом, що регулюється спеціальними правовими режимами.

Процедура доступу до публічної інформації передбачає подання запиту, розгляд звернення розпорядником інформації, надання відповіді у встановлені

законом строки. Запити можуть подаватися у письмовій або електронній формі, що відображає розвиток цифрових комунікацій у сфері державного управління. Органи державної влади зобов'язані забезпечувати оперативну обробку запитів, дотримання строків надання інформації, належне оформлення відповідей.

Обмеження доступу до публічної інформації встановлюється у випадках, передбачених законом, з метою захисту національної безпеки, прав інших осіб, конфіденційної інформації. Інформація з обмеженим доступом поділяється на конфіденційну, таємну та службову. Визначення правового режиму інформації здійснюється відповідно до критеріїв, встановлених законодавством, що регламентує інформаційні відносини у публічній сфері.

Розпорядники публічної інформації зобов'язані забезпечувати її систематичне оприлюднення без необхідності подання запиту. Оприлюднення здійснюється через офіційні вебпортали, державні реєстри, інформаційні стенди, інші засоби поширення даних. Функціонування системи відкритих даних спрямоване на забезпечення вільного доступу до інформаційних ресурсів, що перебувають у володінні державних органів [25, с.88-89].

Електронне урядування виступає одним із механізмів реалізації права на доступ до публічної інформації. Використання цифрових платформ забезпечує автоматизацію процесів обробки запитів, скорочення строків надання інформації, підвищення прозорості діяльності органів влади. Електронні сервіси інтегрують інформаційні ресурси різних державних установ, що спрощує доступ до даних для громадян.

Правові механізми доступу до публічної інформації включають адміністративні процедури оскарження рішень розпорядників інформації. У разі відмови у наданні інформації заявник має право звернутися до вищого органу або до суду. Судовий захист права на доступ до інформації забезпечує контроль за дотриманням законодавства, формує практику застосування норм інформаційного права.

Контроль за дотриманням законодавства у сфері доступу до публічної інформації здійснюється уповноваженими державними органами.

Уповноважений з прав людини здійснює моніторинг виконання законодавства, розглядає скарги щодо порушення права на інформацію, вживає заходів реагування. Контрольні механізми спрямовані на забезпечення дотримання принципу відкритості діяльності органів влади.

Відповідальність за порушення законодавства про доступ до публічної інформації передбачає застосування адміністративних санкцій до посадових осіб, які неправомірно відмовили у наданні інформації або порушили строки її надання. Кримінальна відповідальність застосовується у випадках умисного приховування інформації, що має суспільне значення. Система відповідальності забезпечує дотримання правових норм у сфері інформаційних відносин.

Міжнародні стандарти у сфері доступу до інформації впливають на формування національного законодавства. Європейські підходи до регулювання інформаційної відкритості передбачають широкі гарантії доступу до публічних даних, розвиток електронних систем відкритих даних, обмеження підстав для відмови у наданні інформації [26, с.87-89]. Гармонізація національного законодавства з міжнародними нормами сприяє підвищенню рівня прозорості державного управління.

Судова практика у сфері доступу до публічної інформації формує підходи до тлумачення правових норм, що регулюють інформаційні відносини. Рішення судів визначають межі застосування обмежень доступу до інформації, уточнюють порядок реалізації права на інформацію, встановлюють стандарти захисту інформаційних прав. Практика національних судів узгоджується з рішеннями міжнародних судових інституцій.

Розвиток цифрових технологій впливає на трансформацію правових механізмів доступу до публічної інформації. Використання електронних систем обробки даних, автоматизованих реєстрів, відкритих баз даних змінює характер інформаційної взаємодії між державою та суспільством. Цифровізація сприяє розширенню можливостей доступу до інформації, підвищенню ефективності управлінських процесів.

Інформаційна відкритість органів державної влади забезпечується через функціонування системи звітності, оприлюднення нормативно-правових актів, проведення публічних консультацій. Відкриті дані використовуються для аналітичних досліджень, розробки програм розвитку, підвищення ефективності державної політики. Інформаційні ресурси держави стають доступними для широкого кола користувачів.

Реалізація права на доступ до публічної інформації пов'язана з розвитком громадянського суспільства, що використовує інформаційні ресурси для участі у процесах управління. Громадські організації, засоби масової інформації, аналітичні центри використовують відкриті дані для здійснення моніторингу діяльності органів влади [27, с.10-11]. Інформаційна відкритість сприяє формуванню механізмів громадського контролю.

Отже, правові механізми забезпечення доступу до публічної інформації формують основу функціонування демократичної системи управління, у якій інформаційна відкритість виступає засобом забезпечення прозорості державної діяльності. Розвиток нормативної бази у цій сфері пов'язаний із необхідністю адаптації правового регулювання до умов цифрового суспільства, розширенням електронних форм комунікації, удосконаленням процедур доступу до інформаційних ресурсів.

РОЗДІЛ 3

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

3.1. Проблеми реалізації норм інформаційного законодавства в Україні

Реалізація норм інформаційного законодавства в Україні пов'язана з комплексом організаційних, правових, інституційних та технологічних факторів, що впливають на ефективність функціонування інформаційної сфери. Система інформаційного права охоплює регулювання доступу до публічної інформації, захист персональних даних, забезпечення інформаційної безпеки, функціонування електронного урядування, діяльність засобів масової інформації. Практичне застосування нормативних положень у цих сферах супроводжується низкою труднощів, що зумовлені як недосконалістю законодавчої бази, так і особливостями організації державного управління, рівнем цифрової інфраструктури, правовою культурою учасників інформаційних відносин.

Однією з проблем реалізації норм інформаційного законодавства виступає фрагментарність нормативного регулювання. Інформаційні відносини регулюються значною кількістю законів, підзаконних актів, міжнародних договорів, що іноді містять суперечливі положення. Відсутність системної узгодженості між нормативними актами ускладнює їх практичне застосування, створює неоднозначність у тлумаченні правових норм [28, с.8-9]. У результаті виникають ситуації, коли одна й та сама інформаційна дія може регулюватися різними правовими актами з різними вимогами.

Проблеми реалізації інформаційного законодавства пов'язані з недостатнім рівнем імплементації міжнародних стандартів. Європейські підходи до регулювання інформаційних відносин передбачають високий рівень відкритості даних, ефективні механізми захисту персональної інформації,

розвинену систему електронного урядування. Національне законодавство поступово адаптується до цих стандартів, проте практичне впровадження норм часто відстає від законодавчих змін. Відсутність єдиних підходів до застосування міжнародних норм призводить до нерівномірності правового регулювання.

Суттєвим чинником, що впливає на реалізацію інформаційного законодавства, виступає недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення органів державної влади. Функціонування систем електронного документообігу, державних реєстрів, інформаційних платформ потребує сучасної цифрової інфраструктури. Відсутність належного технічного забезпечення ускладнює доступ до інформації, уповільнює обробку запитів, знижує ефективність інформаційної взаємодії між державними органами та громадянами.

Проблеми кадрового забезпечення у сфері інформаційного права впливають на якість реалізації нормативних положень. Недостатній рівень підготовки працівників органів державної влади у сфері інформаційних технологій та інформаційного права призводить до помилок у застосуванні законодавства. Відсутність системної підготовки спеціалістів у сфері цифрового управління ускладнює впровадження сучасних інформаційних систем у діяльність державних органів [29].

Застосування норм інформаційного законодавства у сфері доступу до публічної інформації супроводжується проблемами практичного характеру. Порушення строків надання інформації, необґрунтовані відмови у задоволенні запитів, неналежне оформлення відповідей свідчать про недостатній рівень дотримання правових вимог. Розпорядники інформації іноді застосовують обмеження доступу до даних без належного правового обґрунтування, що ускладнює реалізацію права на інформацію.

У сфері захисту персональних даних спостерігається недостатня ефективність контролю за дотриманням законодавчих вимог. Обробка персональної інформації без належної правової підстави, порушення правил

зберігання даних, їх передача третім особам без згоди суб'єктів персональних даних формують ризики порушення прав громадян. Система нагляду за дотриманням законодавства у цій сфері потребує подальшого розвитку.

Проблеми реалізації інформаційного законодавства у сфері електронного урядування пов'язані з нерівномірним впровадженням цифрових технологій у діяльність органів державної влади. Різний рівень цифровізації установ призводить до неоднорідності надання електронних послуг, відсутності єдиних стандартів обробки інформації. Інтеграція інформаційних систем між різними державними органами здійснюється повільно, що ускладнює обмін даними.

У сфері масових комунікацій виникають проблеми, пов'язані з регулюванням діяльності засобів масової інформації. Поширення недостовірної інформації, порушення стандартів журналістської діяльності, складність визначення меж свободи слова формують виклики для правового регулювання. Відсутність єдиних підходів до відповідальності за поширення інформації впливає на стабільність інформаційного середовища.

Інформаційна безпека залишається сферою, у якій реалізація норм законодавства стикається з технічними та організаційними труднощами. Кіберзагрози, несанкціоновані втручання в інформаційні системи, витоки даних створюють ризики для функціонування державних інформаційних ресурсів. Недостатній рівень координації між органами, що відповідають за кібербезпеку, ускладнює реагування на інциденти [30].

Вплив цифрової трансформації на реалізацію інформаційного законодавства проявляється у необхідності постійного оновлення нормативної бази. Швидкий розвиток інформаційних технологій випереджає процес законодавчого регулювання, що створює правові прогалини. Відсутність своєчасного реагування на технологічні зміни ускладнює застосування правових норм у нових умовах.

Судова практика у сфері інформаційного права демонструє неоднорідність підходів до вирішення спорів, що виникають у процесі реалізації інформаційних прав. Відмінності у тлумаченні законодавчих норм судами різних інстанцій

створюють правову невизначеність. Відсутність усталеної практики ускладнює прогнозування результатів судових розглядів.

Фінансові обмеження впливають на рівень реалізації інформаційного законодавства, оскільки впровадження цифрових систем, розвиток інформаційної інфраструктури, забезпечення кібербезпеки потребують значних ресурсів. Недостатнє фінансування окремих програм у сфері цифровізації уповільнює розвиток інформаційного суспільства.

Рівень правової культури учасників інформаційних відносин впливає на ефективність застосування законодавства. Недостатнє розуміння правових норм у сфері доступу до інформації, захисту персональних даних, електронного урядування призводить до порушень встановлених правил. Підвищення рівня правової обізнаності потребує системної роботи у сфері освіти та державного управління.

Проблеми реалізації інформаційного законодавства пов'язані з недостатнім розвитком механізмів громадського контролю. Участь громадськості у моніторингу діяльності органів влади у сфері інформації залишається обмеженою. Відсутність ефективних інструментів контролю впливає на рівень дотримання принципів відкритості та прозорості.

Міжнародні аспекти реалізації інформаційного законодавства пов'язані з необхідністю узгодження національних норм із міжнародними стандартами. Відмінності у підходах до регулювання інформаційних відносин між державами створюють труднощі у процесі гармонізації законодавства [31, с.125-126]. Участь у міжнародних угодах потребує адаптації національної правової системи до зовнішніх вимог.

Розвиток інформаційного суспільства формує нові виклики для реалізації інформаційного законодавства, що пов'язані з появою нових форм цифрової взаємодії, використанням штучного інтелекту, великих даних, хмарних технологій. Відсутність повного правового регулювання цих процесів ускладнює застосування існуючих норм.

Таким чином, системний характер проблем реалізації інформаційного законодавства потребує комплексного підходу до їх вирішення, що охоплює вдосконалення нормативної бази, розвиток цифрової інфраструктури, підвищення рівня професійної підготовки кадрів, зміцнення міжнародної співпраці у сфері інформаційних відносин.

3.2. Вплив цифровізації на розвиток інформаційного права

Цифровізація суспільних процесів спричинила глибоку трансформацію інформаційного права, яке набуло нових змістовних характеристик у зв'язку з переходом до електронних форм взаємодії між державою, громадянами та бізнесом. Розвиток інформаційних технологій змінив природу інформаційних відносин, розширив сферу правового регулювання, ускладнив структуру інформаційних потоків, що потребувало формування нових правових підходів до регламентації цифрового середовища. Вплив цифровізації проявляється у зміні способів створення, обробки, зберігання та поширення інформації, що зумовлює переосмислення традиційних правових конструкцій у сфері інформаційного права.

Перехід державного управління до електронних форматів комунікації призвів до формування системи електронного урядування, що охоплює цифрові сервіси, електронні реєстри, автоматизовані бази даних, онлайн-платформи надання адміністративних послуг. У цьому контексті інформаційне право отримало нові об'єкти регулювання, пов'язані з функціонуванням цифрових систем, захистом електронних даних, забезпеченням кібербезпеки [32, с.77-78]. Регламентація електронної взаємодії між суб'єктами інформаційних відносин потребувала впровадження спеціальних правових норм, що визначають порядок використання цифрових технологій у публічному та приватному секторах.

Розширення цифрового середовища призвело до появи нових видів інформаційних ресурсів, що потребують правового захисту. Великі масиви

даних, хмарні сховища, електронні архіви стали об'єктами правового регулювання у сфері інформаційного права. Виникнення нових форм цифрової інформації спричинило необхідність визначення правового статусу даних, встановлення правил їх обробки, зберігання та використання. Регулювання цих процесів здійснюється через систему законодавчих і підзаконних актів, що враховують специфіку цифрового середовища.

Цифровізація вплинула на розвиток права доступу до інформації, що реалізується через електронні запити, відкриті дані, онлайн-реєстри. Формування цифрових платформ для доступу до публічної інформації змінило механізми взаємодії між громадянами та органами державної влади. Обробка інформаційних запитів у цифровому форматі скоротила строки надання інформації, підвищила прозорість діяльності державних органів, розширила можливості контролю за їх діяльністю з боку суспільства.

Зміни у сфері інформаційного права пов'язані з розвитком електронної ідентифікації та цифрового підпису. Використання електронних засобів ідентифікації забезпечує підтвердження особи у цифровому середовищі, що має значення для укладення електронних правочинів, доступу до державних послуг, участі у цифрових платформах [33, с.33-34]. Нормативне регулювання цих процесів визначає порядок використання електронних засобів ідентифікації, вимоги до їх безпеки, юридичну силу електронних документів.

Розвиток цифровізації вплинув на формування нових підходів до захисту персональних даних. Обробка великих обсягів персональної інформації у цифровому середовищі потребує встановлення спеціальних правових режимів, що визначають правила збору, зберігання, використання та передачі даних. Інформаційне право регулює взаємодію між суб'єктами, які здійснюють обробку персональних даних, та особами, інформація про яких обробляється, що формує систему правових гарантій захисту приватності.

Цифровізація сприяла розвитку кібербезпеки як складової інформаційного права. Зростання кількості кіберзагроз, атак на інформаційні системи, витоків даних зумовило необхідність правового регулювання у сфері захисту цифрової

інфраструктури. Нормативні акти визначають порядок реагування на кіберінциденти, вимоги до захисту інформаційних систем, відповідальність за порушення правил інформаційної безпеки. Діяльність у сфері кіберзахисту координується державними органами, що забезпечують функціонування національної системи безпеки у цифровому середовищі.

Інформаційне право зазнало змін у сфері регулювання електронної комерції, що стала невід'ємною частиною цифрової економіки. Здійснення господарської діяльності через електронні платформи, онлайн-магазини, цифрові сервіси потребує правового регулювання взаємодії між суб'єктами ринку. Нормативні акти визначають правила укладення електронних договорів, захисту прав споживачів у цифровому середовищі, регулювання інформаційних потоків у сфері електронної торгівлі.

Цифровізація вплинула на розвиток засобів масової інформації, що перейшли у цифровий формат функціонування. Онлайн-медіа, соціальні мережі, інформаційні платформи стали основними каналами поширення інформації. Регулювання діяльності таких ресурсів охоплює питання відповідальності за поширення інформації, захисту авторських прав, протидії дезінформації. Інформаційне право адаптується до нових умов функціонування медіасередовища [34, с.144-145].

Зміни у сфері інформаційного права пов'язані з розвитком штучного інтелекту, який використовується для обробки даних, автоматизації управлінських процесів, аналізу інформаційних потоків. Використання алгоритмів штучного інтелекту створює нові правові виклики, пов'язані з визначенням відповідальності за результати автоматизованих рішень, захистом даних, регулюванням алгоритмічної обробки інформації. Формування правових підходів до використання штучного інтелекту перебуває на етапі розвитку.

Розширення цифрового середовища вплинуло на міжнародне інформаційне право, що регулює транскордонні інформаційні потоки. Обмін даними між державами, функціонування глобальних цифрових платформ, міжнародна кібербезпека формують нові напрями правового регулювання.

Міжнародні угоди встановлюють стандарти захисту даних, регулювання цифрових послуг, забезпечення інформаційної безпеки на глобальному рівні.

Отже, цифровізація формує нові підходи до правового регулювання інформаційних відносин, що охоплюють взаємодію між державою, бізнесом і громадянами у цифровому середовищі. Розвиток інформаційного права відображає процеси трансформації суспільства під впливом цифрових технологій, що змінюють характер інформаційних процесів і структуру правового регулювання.

3.3. Перспективи гармонізації інформаційного законодавства України з європейськими стандартами

Гармонізація інформаційного законодавства України з європейськими стандартами формує напрям розвитку правової системи, який пов'язаний із адаптацією національних норм до вимог права Європейського Союзу у сфері інформаційних відносин. Розвиток цифрового суспільства, зростання обсягів транскордонного обміну даними, інтеграція інформаційних технологій у державне управління зумовлюють необхідність узгодження правових підходів до регулювання інформаційної сфери [35, с.26-28]. Європейські стандарти у цій сфері охоплюють доступ до публічної інформації, захист персональних даних, кібербезпеку, регулювання цифрових послуг, функціонування електронного урядування, що формує комплекс вимог до національного законодавства.

Правова система Європейського Союзу у сфері інформаційних відносин базується на принципах прозорості, захисту приватності, відкритості державного управління, відповідальності за обробку інформації. Регламент Загального захисту даних (GDPR) [36] встановлює високі стандарти обробки персональної інформації, визначає права суб'єктів даних, обов'язки контролерів та обробників інформації, механізми контролю за дотриманням вимог. Директиви ЄС у сфері

цифрових послуг, кібербезпеки, електронних комунікацій формують правове середовище, яке регулює інформаційні відносини у цифровій економіці.

Національне інформаційне законодавство України розвивається у напрямі наближення до європейських стандартів через імплементацію міжнародних норм, адаптацію законодавчих актів, впровадження нових правових інструментів. Законодавство у сфері доступу до публічної інформації, захисту персональних даних, електронного урядування поступово приводиться у відповідність до вимог європейського права. Процес гармонізації охоплює не лише формальне запозичення норм, а й трансформацію правових інститутів, що регулюють інформаційні відносини.

Адаптація національного законодавства до європейських стандартів у сфері доступу до інформації передбачає розширення обсягу відкритих даних, удосконалення процедур інформаційних запитів, запровадження єдиних підходів до обмеження доступу до інформації. Європейська практика передбачає максимальну відкритість державних даних із чітко визначеними винятками, що стосуються національної безпеки, приватності, комерційної таємниці. Впровадження таких підходів у національне законодавство сприяє підвищенню рівня прозорості державного управління [37, с.310-311].

Гармонізація у сфері захисту персональних даних передбачає приведення українського законодавства у відповідність до принципів GDPR. Регулювання обробки персональної інформації охоплює встановлення правових підстав для збору даних, визначення прав суб'єктів інформації, запровадження механізмів контролю за їх використанням. Європейські стандарти передбачають посилений захист чутливих даних, що потребує вдосконалення національної системи правового регулювання у цій сфері.

Розвиток кібербезпеки у контексті гармонізації інформаційного законодавства пов'язаний із впровадженням європейських директив, що регулюють захист критичної інфраструктури, реагування на кіберінциденти, координацію між державними органами. Європейська модель кібербезпеки передбачає створення національних центрів реагування на кіберзагрози,

розвиток систем моніторингу інформаційних ризиків, впровадження стандартів захисту цифрових систем.

Інтеграція України у європейський цифровий простір передбачає розвиток електронного урядування відповідно до стандартів ЄС. Функціонування цифрових платформ державних послуг, електронної ідентифікації, міжвідомчого обміну даними потребує уніфікації технічних та правових рішень. Європейські підходи до електронного урядування базуються на принципах інтероперабельності, безпеки, доступності, що впливає на формування національної цифрової інфраструктури.

Гармонізація інформаційного законодавства охоплює сферу регулювання цифрових ринків, що включає електронну комерцію, цифрові платформи, онлайн-сервіси. Європейські акти у сфері цифрових послуг встановлюють правила функціонування платформ, відповідальність за контент, вимоги до прозорості алгоритмів [38, с.42-43]. Впровадження подібних норм у національне законодавство сприяє розвитку цифрової економіки та інтеграції у внутрішній ринок ЄС.

Важливим напрямом гармонізації виступає адаптація законодавства у сфері медіа та інформаційної безпеки. Європейські стандарти регулюють діяльність засобів масової інформації, протидію дезінформації, забезпечення плюралізму інформаційного простору. Національне законодавство поступово впроваджує механізми регулювання цифрових медіа, що охоплюють онлайн-платформи, соціальні мережі, інформаційні агентства.

Процес гармонізації інформаційного законодавства пов'язаний із необхідністю удосконалення інституційної системи державного управління. Координація між органами виконавчої влади, що відповідають за інформаційну політику, цифровізацію, кібербезпеку, потребує створення єдиних механізмів управління. Європейська практика передбачає функціонування спеціалізованих регуляторних органів, що здійснюють контроль за дотриманням інформаційного законодавства.

Міжнародне співробітництво у сфері інформаційного права виступає складовою гармонізації національного законодавства. Участь у програмах Європейського Союзу, імплементація міжнародних стандартів, співпраця у сфері кібербезпеки формують правову основу для інтеграції у європейський інформаційний простір. Угода про асоціацію між Україною та ЄС визначає напрями наближення законодавства до європейських вимог.

Гармонізація інформаційного законодавства передбачає розвиток судової практики відповідно до європейських стандартів. Рішення Європейського суду з прав людини впливають на формування підходів до захисту інформаційних прав, свободи вираження поглядів, права на приватність. Національні суди враховують міжнародну практику при вирішенні інформаційних спорів, що сприяє уніфікації правозастосування.

Розвиток цифрових технологій створює нові виклики для гармонізації інформаційного законодавства. Використання штучного інтелекту, великих даних, блокчейн-технологій формує нові правові відносини, що потребують регулювання відповідно до європейських підходів [39, с.128-129]. Європейський Союз розробляє нормативні акти щодо штучного інтелекту, які визначають стандарти його використання у публічній та приватній сферах.

Таким чином, розвиток інформаційного законодавства у напрямі гармонізації з європейськими стандартами відображає загальні процеси трансформації правової системи під впливом цифровізації та глобалізації. Адаптація національного законодавства до європейських вимог формує умови для підвищення ефективності правового регулювання інформаційних відносин, розвитку цифрового суспільства та інтеграції у європейський правовий простір.

ВИСНОВКИ

Інформаційне законодавство формує нормативну основу регулювання суспільних відносин, що виникають у процесі обігу інформації між державними органами, органами місцевого самоврядування, громадянами та юридичними особами. Публічні відносини у цій сфері охоплюють взаємодію, пов'язану з доступом до інформації, її поширенням, захистом, використанням у процесі управлінської діяльності.

Інформаційне законодавство визначає правові межі діяльності суб'єктів публічної влади у сфері обігу інформації. Норми права встановлюють порядок доступу до публічної інформації, регулюють процедури її надання, визначають підстави для обмеження доступу до окремих категорій даних. Функціонування системи правового регулювання забезпечує баланс між відкритістю інформації та необхідністю захисту національної безпеки, приватності та інших охоронюваних інтересів.

У сфері публічних відносин інформаційне законодавство виконує роль механізму забезпечення прозорості діяльності органів державної влади. Оприлюднення нормативно-правових актів, бюджетної інформації, управлінських рішень створює умови для контролю з боку суспільства за діяльністю державних інституцій. Доступ до інформаційних ресурсів сприяє підвищенню рівня підзвітності органів влади, формуванню довіри до державного управління.

Розвиток електронного урядування змінив характер публічних відносин у сфері інформації. Використання цифрових технологій у діяльності органів державної влади забезпечує автоматизацію процесів обробки інформації, спрощення доступу до адміністративних послуг, інтеграцію державних інформаційних систем. Інформаційне законодавство регулює порядок функціонування електронних сервісів, визначає вимоги до інформаційної безпеки, встановлює правила використання електронних документів.

Значення інформаційного законодавства у публічних відносинах проявляється через регулювання права на доступ до інформації. Реалізація цього права забезпечує можливість громадян отримувати дані про діяльність державних органів, брати участь у процесах управління, здійснювати громадський контроль. Законодавчі норми визначають порядок подання інформаційних запитів, строки їх розгляду, обов'язки розпорядників інформації щодо її надання.

Розвиток цифрових технологій впливає на трансформацію публічних відносин, що регулюються інформаційним законодавством. Використання електронних платформ, цифрових сервісів, автоматизованих систем управління змінює характер взаємодії між державою та суспільством. Інформаційне законодавство адаптується до нових умов, визначаючи правові засади функціонування цифрового середовища.

Інформаційне законодавство забезпечує регулювання міжнародних аспектів публічних інформаційних відносин. Обмін інформацією між державами, участь у міжнародних інформаційних системах, імплементація міжнародних стандартів впливають на формування національної правової системи. Гармонізація законодавства з міжнародними нормами сприяє інтеграції у глобальний інформаційний простір. Публічні відносини у сфері інформації регулюються через систему принципів інформаційного права, що визначають загальні засади функціонування інформаційної сфери.

Система інформаційного законодавства у публічних відносинах забезпечує функціонування інформаційного простору держави, визначає правові механізми взаємодії між його учасниками, формує умови для розвитку цифрового суспільства. Регулювання інформаційних процесів сприяє підвищенню ефективності державного управління, забезпеченню прав громадян, розвитку відкритості та прозорості публічної влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ромашенко В.А. Правове регулювання інформаційного суспільства в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 9. С. 100–104 URL: <https://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/09/19.pdf>
2. Грохольський В. Л. Актуальні питання правового регулювання інформаційних відносин в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 3. С. 141–146 URL: https://www.researchgate.net/publication/392314089_SOME_ISSUES_OF_THE_A_GRO-INDUSTRIAL_COMPLEX_AS_A_SUBJECT_OF_INFORMATION_AND_LEGAL_REGULATION
3. Галушак О., Галушак М., Машлій Г. Цифровізація в Україні: Еволюційні перетворення. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 2(81), С. 155-163. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/81/1156.pdf>
4. Пічкурова З. Розвиток цифрової економіки України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023 № 58. С. 58-73 URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3326>
5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Редакція станом на 01.01.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. Редакція станом на 01.01.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
7. Конвенція Ради Європи про доступ до офіційних документів (Тромсе, 2009 р.). URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatyenum=205>
8. Конвенція Ради Європи про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних (Конвенція 108). URL: <https://www.coe.int/en/web/data-protection/convention108-and-protocol>

9. Уханова Н. С. Інформаційна культура особистості: сутність і зміст. *Інформація і право*. 2021. № 1 (36). С. 159–166 URL: <https://ippi.org.ua/ukhanova-n-s-informatsiina-kultura-osobistosti-sutnist-i-zmist-s-159-166>
10. Калюжна С.В. Теоретико-правові засади становлення органів місцевого самоврядування України як суб'єктів інформаційного права. *Приватне та публічне право*. 2020. № 2. С. 71–77 URL: https://law.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2024/08/aspirantura_vipuschnik_kaljuzhna-s.v.pdf
11. Василенко М. Є., Василенко В. А. Адаптація методології комунікативістики до потреб інформаційного права: теоретична платформа. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. С. 196–199 URL: https://lsej.org.ua/3_2020/49.pdf
12. Кметик-Подубінська Х. Проблеми права на доступ до інформації в контексті сучасних комунікативних практик у вітчизняній науці. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2022. № 71. С. 78–83 URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/08/13.pdf>
13. Боднар І. Р. Проблеми та перспективи інтеграції України до глобального інформаційного простору. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*. 2021. № 63. С. 90–95 URL: <https://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/960>
14. Шопіна І. М. Інформаційна безпека цифрової трансформації. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (Серія юридична)*. 2023. № 1. С. 28–35 URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/5636>
15. Тихомиров О. О. Класифікація інформаційних прав людини: розвиток підходів. *Інформація і право*. 2022. № 1 (40). С. 46–53 URL: <http://il.ippi.org.ua/article/view/254341>
16. Леонов Б. Д., Лихова С.Я. Інформаційний тероризм як загроза національній безпеці України. *Наукові праці Національного авіаційного університету*. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». 2021. №

59 Т. 2. С. 170–176. URL: <https://jrnln.nau.edu.ua/index.php/UV/article/view/15615/22858>

17. Гулак Л.С., Лук'янова Г.Ю., Крикавська І.В. Правове регулювання відносин у галузі обробки персональних даних. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 7, 2020. С. 254-257 URL: https://lsei.org.ua/7_2020/67.pdf

18. Дзьобань О.П., Пилипчук В.Г. Феномен інформації: історико-правові та філософські аспекти. *Інформація і право*. 2015. № 1. С. 5-14 URL: <https://www.ippi.org.ua/pilipchuk-vg-dzoban-op-fenomen-informatsii-istoriko-pravovi-ta-filosofski-aspekti>

19. Костова Н.І. Порівняльний аналіз публічної інформації українського законодавства та країн ЄС. *Часопис цивілістики*. Випуск 22, 2017. С. 99-102 URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/3f2f8bc3-2ef0-4b4c-b1d6-6380369c2a23>

20. Кушакова-Костицька Н. В., Сердюк І. В. Інформаційне суспільство: сутність та основні концептуальні підходи. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2016. № 1 (11). С. 139-153. URL: <https://philosophy.naiu.kiev.ua/index.php/philosophy/article/view/389/391>

21. Селезнєва О. М., Юсип Ж. П. Поняття «Інформаційні правовідносини»: доктринальний-правовий ракурс. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. С. 21-24 URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/82c74d08-366c-4a0d-bd7b-f38abe9ecadd/content>

22. Шинкар Т.І. Право на доступ до публічної інформації: правове забезпечення та проблеми імплементації в Україні. *Актуальні проблеми держави і права*. 2020. Вип. №85. С. 247-254. DOI <https://doi.org/10.32837/apdp.v0i85.1876>

23. Кульчій І.О. Баланс між доступом до публічної інформації та захистом персональних даних в контексті реалізації повноважень органів державної влади в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017 № 7. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1093>

24. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. Редакція станом на 01.01.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

25. Гайдай С. Г. Інформація прокуратури: питання правової природи, класифікації та реалізації повноважень по роботі з інформацією. *Наукові праці МАУП*. Серія Юридичні науки. 2018. № 56(2). С. 86–94. URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/law/article/download/840/1358>

26. Криниця С. Сучасні тренди розвитку цифрових технологій та їх вплив на публічні фінанси: збірник наукових праць Державного податкового університету. – (Електронне наукове видання). 2023. № 2. С. 82-120 URL: <https://ojs.dpu.edu.ua/index.php/dpujournal/article/view/162>

27. Хаустова М.Г. Поняття цифровізації: національні та міжнародні підходи. *Право та інновації*. 2022. № 2 (38). С. 7-18 URL: <https://openarchive.nure.ua/items/bb76bf93-8130-48d6-80eb-5b867d4159a9>

28. Петков С. В. Систематизація та кодифікація законодавства: концептуальний вимір. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля*. Серія : Право. 2020. № 1. С. 6-12. URL: <https://law.duan.edu.ua/images/PDF/2020/1/1.pdf>

29. Барило О.Г. Проблемні питання інформаційного забезпечення цивільного захисту України. *Державне управління: удосконалення та розвиток: електронний журнал*. 2017. № 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1112>

30. Дніпров О.С. Перспективи та проблеми систематизації й кодифікації інформаційного законодавства в Україні. *Наукові записки Центральноукраїнського державного університету ім. Винниченка, серія Право*. 2019. Спецвипуск 7. URL: https://cusu.edu.ua/images/nauk_zapiski/pravo/7_spec_2019/143147.pdf

31. Ярмол Л.В., Підгородецька О.В. Юридичне забезпечення інформаційних прав людини в умовах війни в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія право. 2025. Вип. 87.

Частина 1. С. 124-130 URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/03/20.pdf>

32. Письменна О.П. Інформаційні технології: джерела правового регулювання. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2024. № 1. С. 75-86 URL: <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/article/view/16162>

33. Баранов О.А. Цифрова трансформація як джерело реновації парадигми рекодифікації та оновлення законодавства: огляд проблем. *Право України*. 2022. № 8. С. 29-47 URL: https://www.pravoua.com.ua/storage/files/magazines/files/article-pravo_2022_8-s2.pdf

34. Бабецька І. Я. Цифрові речі як об'єкти цивільних прав. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького: Журнал*. Серія Право. Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2024. Вип. 17 (29). С. 142-149. URL: <https://doi.org/10.33098/2078-6670.2024.17.29.142-149>

35. Майданик Р.А. Цифрова річ як майно та її оборотоздатність. *Цивілістична платформа*. 2025. № 1(4). С. 19-59. URL: <https://doi.org/10.69724/2786-8834-2025-4-1-19-59>

36. Регламент (ЄС) 2016/679 Європейського Парламенту і Ради від 27.04.2016 «Про захист фізичних осіб у зв'язку з обробкою персональних даних і про вільний рух таких даних (Загальний регламент про захист даних – GDPR)». URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>

37. Лаврик Н.О., Ткаченко В.В. Інформаційне право України: стан, проблеми, перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 11. С. 309-312. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-11/70>

38. Тицька Я.О., Поварчук, Н.С. Доктринальні підходи щодо визначення статусу права інформаційних технологій. *Київський часопис права*. 2023. № 1. С. 41-46. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2023.1.6>

39. Солончук І.В. Теоретичні проблеми правового регулювання інформаційних відносин в умовах інформаційного суспільства. *Правові новели*. 2024. № 22. С. 126-133. DOI <https://doi.org/10.32782/ln.2024.22.17>